

Ez idén az újonnan kihajtott *Quercus coccinea* és *palustris*, valamint a *Carya alba* levelei szépek voltak egész május közepéig, de június 1-én már ismét a tavalyi pusztulás képét mutatták. A honi tölgyfák néhány levelét leszámítva, a többi fa- és bokorfajon a Megachile rágásainak semmi nyomára sem akadtam. Ha majd sikerül a kis gonosztevők közül vagy egy példányt hálómbe kerítenem, akkor azoknak faja is biztosabban meg lesz állapítható.

Sajó Károly.

KÜLÖNFÉLÉK.

A k. m. természettudományi társulat október 15-iki szakülésén Mocsáry Sándor m. n. muzeumi segédőr úr a fürkésződarázsok életéről érdekes előadást tartott, s ez alkalommal bemutatta egyszersmind az illető rovarokat, valamint azokat is, a melyekben élőködni szoktak. — Utána Gauss Viktor úr értekezett a tenger fényléséről éjjel, a mely tünemény előidézésében számos alsóbbrendű tengeri állaton kívül néhány Crustacea-faj álczái is közreműködnek.

A magy. tud. Akadémia III. osztályának október 20-án tartott ülésén Dr. Margó Tivadar rend. tag előterjesztette Szigethy József úr dolgozatát a folyami rák zöld mirigyeinek boncz-, szövet- és élettanáról, a melyből kitűnik, hogy e szerv a ráknál a vese szerepét játsza.

Nemzetközi phylloxera-egyezmény. — A közös külügyminiszterium értesítése szerint, a szerb kormány a phylloxera ellen kövendő rendszabályok ügyében kötött berni nemzetközi egyezményhez való hozzájárulását kimondotta.

A phylloxera Bulgáriában. — Viddini konzulunk jelentése szerint, a Viddintől 3 órányira fekvő Babino Brdo nevű község szőlőiben Csungurusz mellett egy orvosi (!) bizottság folyó év szeptember havában a phylloxera jelenlétét felfedezte. E felfedezést a bolgár kormánynak Szófiába azonnal bejelentették, hogy az a megfelelő intézkedéseket a vész elfojtására haladéktalanul elrendelhesse.

Fali tábla a phylloxera ismertetésére. — A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. miniszterium a szőlőpusztító phylloxera ismeretének terjesztése céljából nem rég fali táblát adott ki, a melyből egy-egy példányt, a törvényhatóságok útján, valamennyi, szőlőmivéléssel foglalkozó községnek megküldött. A Dr. Tömösváry Ödön által szépen rajzolt táblán a phylloxera főbb alakjai, megtámadott szőlőgyökerekkel együtt, színes rajzokban vannak feltüntetve,

a melyeknek magyarázatául és kiegészítéséül, a tábla két oldalára még a következő népszerű ismertetés van nyomtatva:

A szőlő legveszedelmesebb ellensége a phylloxera rovar, a mely 20—25 év előtt lett Éjszak-Amerikából Európába behurczolva, és mely azóta Európának majdnem valamennyi országában, a hol csak szőlőt művelnek, befészkelte magát.

A phylloxera (*Phylloxera vastatrix*) egy szabad szemmel alig látható, citromsárga színű és tojásdad testidomú parányi rovar, két rövid csáppal és hat lábbal. Has-oldalán hosszában egy tagolt színpóka nyúlik végig, melyet a gyökerek kérgébe szúrva, azoknak nedveit szívogatja.

Nagy csapatokban látható kivált a vastagabb gyökerek kérgének repedéseiben, a melyek szabad szemmel nézve úgy tűnnek fel, mint ha valami sárga porral volnának behintve.

A vékonyabb gyökereken szintén ily csapatosan tanyázik és azokon finom szúrásaival sajátságos duzzadásokat, dudorodásokat idéz elő.

A finom hajszálygyökereken, melyek az ép és egészséges szőlőtőkénél szép simák és vékonyak, a phylloxera szúrásai következtében szintén igen jellemző dudorodások támadnak. Ezek a dudorodások rendszeren sárgásfehérek és többé-kevésbbé meg vannak görbülve; a hajlásban magát a parányi rovar is észrevehetjük.

A hajszálygyökereknek ezen dudorodásai rövid idő múlva megbarnulnak, megfeketednek és elrothadnak; ily módon egyszersmind a hajszálygyökerek, melyek segélyével a szőlőtöke táplálékát a talajból felszívja, szintén tönkre mennek. A szőlőtöke ennek következtében nem bír eléggé táplálkozni, hanem lassanként gyengülni, betegeskedni kezd; levelei idő előtt megsárgulnak; venyige-hajtásai évről-évre satnyábbak, vékonyabbak és rövidebbek lesznek; végre minden gyökérzete elpusztulván, az egész töke előbb-utóbb tönkre megy és kiszárad.

A phylloxera különösen az által válik a szőlőre oly veszedelmessé, hogy rendkívül gyorsan és nagy mértékben szaporodik. A gyökereken élő fiatal rovar ugyanis négyszeri vedlés után, már szaporodásra képes nagyobb anyaállattá válik, mely önmagától minden megelőző párosodás nélkül szaporodik és átlag 30—40 parányi petét tojik. A fiatal rovarok, melyek e petékből kikelnek, mintegy 3 hét múlva már ismét szaporodásra képesek és szintén tojnak. Így tart ez a folytonos szaporodás tavasztól őszig és csak a hidegebb hónapokban szünetel, midőn a phylloxera téli álomba merül. Minthogy a phylloxerának minden évben legalább 6 nemzedéke van, könnyen belátható, hogy mily rövid idő alatt mily óriási mértékben képes az elszaporodni.

A phylloxera aztán mindinkább terjed és nemsokára az egész szőlőt ellepi. A terjedés részint úgy történik, hogy a phylloxera egyik tőkéről a másikra mászik, részint úgy, hogy szárnya támad és tovább repül. A szárnyas phylloxerák azokból a narancsszínű és oldalvást egy-egy feketés szárnytokot viselő példányokból fejlődnek.

melyeket nyárban nem ritkán lehet a szőlőgyökereken a szárnyatlan phylloxerák között találni.

De a phylloxera nemcsak mászás és repülés, hanem még elhurczolás útján is terjed; azért mindent kerülni kell, a mi által ez a veszedelmes rovar egyik szőlőtől a másikba átvitethetnék. Óvakodni kell különösen idegen helyről szőlővesszőket hozatni, vagy szőlőmunkásokat felfogadni, mert a szőlőmunkások lábbelijökökkel és eszközeikkel a rovar szintén elhurczolhatják.

A phylloxera már Magyarország több vidékén szintén befészkelte magát és a szőlőkben jelentékeny károkat okozott. Azért kivált a még vérszentes vidékeken minden szőlőbirtokos gondosan ügyeljen arra, hogy a baj szőlőjébe be ne vegye magát. Mihelyt valaki szőlőjében a phylloxerát felfedezi vagy mihelyt csak gyanús jeleket vesz észre, tartsa kötelességének erről a legközelebbi hatóságot (szolgabíró, kapitányt, községi bírót, jegyzőt) azonnal értesíteni, hogy a pusztító rovar ellen a szükséges intézkedéseket idejekorán megtenni és a bajt esetleg még csirájában elfojtani-lehessen.

A káros rovarok az 1885-iki állami költségvetésben. — Az 1885-ik évi állami költségvetésben, melyet kormányunk f. év október havában az országgyűlés elé terjesztett, a kártékony rovarok ellen teendő intézkedésekre — ép úgy mint az előbbi években — 1000 frt van előirányozva. E tételre vonatkozólag, mely a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium rendes kiadásai között »a gazdaság különböző ágainak emelése« cím alatt foglal helyet és abban a 12-ik rovatot képezi, a költségvetéssel egyidejűleg beterjesztett miniszteri indokolásban a következőket olvassuk:

Ezen rovat alatt a phylloxera elleni intézkedések költségei nem foglaltatnak, miután ezek egyelőre még az »átmeneti kiadásokban« fordulnak elő. A káros rovarok szempontjából egy új intézményt létesítettem, az által, hogy az ország minden vidékén e tisztre önkéntesen vállalkozó 120 állandó tudósítót bíztam meg oly célból, hogy mindenemű rovarok vagy élősdű növények által okozott károkról haladéknélkül jelentést tegyenek, — a kárnak minőségét, terjedelmét írják le, a károsított növényrészeket és esetleg a kárttevő rovar példányait küldjék be.

A tudósítók ilyenemű jelentésekre azonnal választ nyernek, melyben a rovar és kártételének természetével megismerttetnek, és az esetleges védekezési eljárás tekintetében utasítást nyernek.

Hogy ezen tudósítók szakmájukban tüzetesen tájékozva legyenek, a Budapesten megjelenő szakközlönyt (»Rovartani Lapokat«) díj nélkül nyerik, s egyéb szakmunkákat is kapnak, valamint vizsgáláto-
tok eszközölhetése céljából a legszükségesebb vizsgálati eszközökkel is ellátatnak.

Ezen intézmény élén az országos phylloxera-kísérleti állomás vezetője áll, mint e téren széles körökben előnyösen ismert szakértő.